

Краєзнавців музей зібрав на ювілей

До 35-річчя створення Сарненського історико-етнографічного музею в районному Будинку культури відбулась конференція науковців і краєзнавців «Західне Полісся: історія та культура». На ній оприлюднили нові цікаві сторінки минувшини краю.

На ювілейне зібрання прибули місцеві ентузіасти краєзнавства, а також науковці, митці зі Львова, Луцька, Рівного, Дубна, Маневич, населених пунктів Полісся. Завідувачка музеєм Раїса Тишкевич відкрила конференцію короткою розповіддю про історію його створення та напрями діяльності. Нинішній рік є знаменною віхою не тільки з нагоди річниці відкриття першої експозиції в 1974 році. Через п'ятирічку в просторому дворі вже повним ходом ішла робота зі спорудження архітектурно-етно-графічного майданчика. Згодом тут з'явилась унікальна, єдина в області експозиція від відкритим небом у складі трьох селянських садиб, кузні, каплиці XVIII століття та вітряного млина.

Два десятиліття тому музей перепрофілювали з районного краєзнавчого в історико-етно-графічний. Це дало можливість розширити дослідження по всьому Поліссю, зокрема у віддалених селах північних районів Рівненщини, де ще добре збереглися надбання культурної спадщини українського народу. У програмі конференції одна з тем, висвітлених Раїсою Тишкевич, якраз стосувалась етнографії Волинського Полісся. І експозиція глиняного посуду, селянського одягу, вишиванок чудово ілюструє красу й самобутність виробів умільців, побут предків.

Про народні звичаї, які передували сватанню, так зване вивідування, цікаво говорив з трибуни зібрання молодий науковець Інституту народознавства НАН України у Львові Віктор Немец. Ще глибше в минувшину сягнули дослідження крає-знавця з Дубна Віталія Ткача. Він поділився своїми науковими знахідками про поліські елементи на неолітичних пам'ятках півдня області. Особливості вивчення старовинного ареалу - північного передмістя Луцька - тема виступу Віктора Баюка, науковця ДП «Волинські старожитності». З археологічними розвідками Костопільщини ознайомив студент Волинського університету Олександр Потрапелюк. А чому повість земляка Бориса Шведа «Поліщуки» називають народознавчою енциклопедією Полісся, аргументовано довела співробітниця обласного краєзнавчого музею Галина Данильчук. У творі до деталей зафіксовано практично все розмаїття традицій і звичаїв нелегкого селянського життя. І навіть масові сезонні заробітки на чужині тодішніх бідних поліщуків знаходять зрозумілий відгук у сучасного читача, що шукає кращої долі на «шабашках» по столицях і за кордоном. До речі, книгу «Поліщуки», як і повість Олександра Купріна «Олеся», українською мовою підготував і видав Михайло Борейко. Він і поділився своїми новими бібліографічними й етнографічними знахідками.

Голова обласної організації Національної спілки краєзнавців України Іван Пащук порадував колег звісткою про підготовку нового,

неполітизованого видання «Історії міст і сіл України», один том якого присвячений Рівненщині. Письменник згадав про свою участь у створенні книги про спалені в роки війни поселення та пошуки очевидців тих подій у с. Чабель. Нарис про трагедію села він написав, використовуючи розповіді старожилів. Як приклад плідного краєзнавчого пошуку виступаючий назвав працю Чеслава Хитрого, видану окремою книгою. Пан Чеслав декілька років трудився в обласному архіві, а до того був кореспондентом газети «Сарненські новини». Іван Григорович вручив Раїсі Тишкевич почесну нагороду – грамоту обласної організації Національної спілки краєзнавців за самовіддану роботу у вивченні й популяризації народознавства.

Про увічнення пам'яті видатного українського скульптора Теодозії Бриж повів мову на конференції її чоловік, художник Євген Безніско, лауреат Шевченківської премії 2006 року. Він прибув у Сарни разом із сином Яремою та дружиною Лесею, теж художником, висловив захоплення місцевим музеєм.

За його словами, у Львові, в майстерні жінки-скульптора створили музей, де експонується понад сто її робіт. Посприяв цьому директор Львівської галереї мистецтв, Герой України Борис Возницький. Євген Безніско урочисто подарував написаний ним великий портрет Теодозії Бриж Сарненській скарбниці народної пам'яті.

Про бойові дії загону УПА говорив ще один гість – кандидат історичних наук, вчитель історії з села Карпилівка Рокитнівського району Олександр Дарованець. Чимало боїв повстанців з радянськими військами відбулось на території Сарненщини, про що йдеться в його дослідженні. Педагог і поетеса Надія Свищевська сказала про те, як записувала спогади колишніх повстанців на території Сарненського та Дубровицького районів. Хто з відомих людей жив у райцентрі в період між двома світовими війнами, досліджував ветеран педагогічної праці, історик з Немович Олег Панько, зафіксувавши це в праці «Вулиці Сарн розповідають». Літературну діяльність росі-йських емігрантів на Рівненщині давно вивчає онука одного з них - Ірина Куліш-Лукашевич, її виступ називався «Пошуки і знахідки». Доповідь про краєзнавчі здобутки учнів ліцею «Лідер», об'єднаних у клуб «Духовна спадщина», зробила викладач Алла Гавдьо. Зокрема ліцеїсти описали історичні особливості церковних дзвонів у 34 храмах району. Прийняття та поширення християнства на Поліських землях, видатні діячі православ'я в епоху середньовіччя, спорудження перших церков, монастирів, чудотворні ікони, які збереглися і донині, – така тема дослідження краєзнавця-священника, настоятеля храму святої Параскеви в селі Морочне Зарічненського району Павла Дубінця.

Поліський край має унікальну рослинність. Як повідомила на конференції співробітниця обласного краєзнавчого музею Ольга Сауш, на його території налічується понад півтисячі видів рослин, багато з них рідкісні, занесені в Червону Книгу України. Багато учасників конференції у своїх виступах наголошували на важливості багаторічної плідної діяльності завідувачки музею, заслуженого працівника культури України Раїси

Тишкевич, щиро вітали її з ювілеєм установи.

Від імені районної влади її тепло поздоровив голова РДА Петро Рухер, нагородив грамотою і подарував музею цифровий фотоапарат. А закінчився захід концертною програмою. Пісні й танці зі сцени дарували присутнім народний аматорський фольклорний ансамбль «Троян» із с. Люхча, зразковий хореографічний колектив «Журавка», співачка Яна Куришко, тріо РБК, ансамбль «Намисто» РБК, фольклорно-етно-графічний колектив «Криниченька» із с. Велике Вербче.

Кардаш А.